

KMETSKI LIST

Številka 19

Ljubljana dne 10. maja 1939

Leto XXI

Temelj – kmetška misel

Medtem ko vsa Evropa živi v nestrpnem nemiru in iz dneva v dan ne ve, kaj se bo zgodilo jutri, živimo pri nas kakor v samotnem gozdiču in ugiblujemo. Pravilno povedano: nekateri ljudje ugibljujejo in iščejo za lase privlečenih duhovitosti za oblikovanje političnega življenja.

Ako bi položaj ne bil tako resen, bi se takemu igračkanju človek lahko smejal, tako pa sodimo, da je treba resno spregovoriti tudi o takih pojavih.

Kaj je z nami?

Pri naporih za ureditev naših domačih razmer smo — ali bi naj morali biti — tudi Slovenci in morda zlasti Slovenci močno prizadeti. Vzroke in razloge za to smo v našem listu že ponovno navajali in obširneje govorili o njih. Namestu tega se zdi, kakor da nam je vse to nekaka malo pomembna igra, ob kateri se nekateri pretežno zabavajo, drugi pa se skušajo dokopati do večje veljave kakor jim jo je naklonila usoda.

Oboje pomeni nevesel znak. Ali smo Slovenci tako nezreli — ali pa smo tako nesposobni in notranje tolikanj okrnjeno razviti? V dneh, ko države izginjajo kakor pena na razburkanih valovih, v času, ko celo najmočnejši drhte za svojo varnost in napenjajo vse sile, da bi si jo zagotovili in utrdili, ugiblujemo pri nas, kam in kako bi se notranje opredelili, da bi bilo na vse strani in za vse strani prav in nikamor nobene zamere.

Poglavitna skrb

V drugačnih dneh bi bilo to zabavno in nemara celo koristno. Čim večje je razčiščenje, kolikor popolnejša jasnost vlada, toliko lažje se lahko razvija in oblikuje življenje. Kadar pa gre za biti ali ne-biti, kadar se krog in krog podira vse, kar so ustvarili stoletni krvavi napori, tedaj po naši sodbi ni časa za tako razčiščevanje. Bilo je dovolj prilike prej in je tudi v bodočnosti po vsej verjetnosti ne bo zmanjkalo, trenutno pa je treba posvetiti vso skrb in vse napore ohranitvi samega sebe in svoje posesti.

Zato ne moremo razumeti ljudi, ki še danes, v teh resnih časih niso dozoreli toliko, da bi se zavedali, kaj je naš narodni ideal.

Ali smo res tako naivni, da bi danes smatrali svojo največjo nalogo ustanavljanje stranke, o kateri se ne morejo razni »vodnički« niti zediniti, kako naj ji bo — ime? Kmetška, kmetško-delavska — ali kakršna koli, samo da bo stranka, kaj ne? Kakor otroci, ki si žele novega gvanča. Cajh, ševijot ali kamgarn, samo da bo novo.

Ne, gospodá, časi so preresni in to resnobo čuti zlasti kmet. Sicer se on ne vznemirja tako kakor drugi, toda zaveda se pa,

da bo v primeru potrebe moral nositi najhujše in najtežje žrtve on. Zato pa tudi hoče resnobe na vseh straneh, ne pa igračkarnja z malopomembnimi enodnevnimi ustanovami.

Stara resnica

Slovenski kmet se zaveda položaja lastnega naroda in cele države. To, kar je tolikim gospodom problem, je njemu popolna jasna. Čuti, da je v sedanjih razmerah nas vseh prva naloga, ohraniti rod in zemljo.

To pa se mora zgoditi samo v primeru, če vse svoje delo postavimo brez izjeme in brez ozira na stan in poklic na kmeta. Ali naj še vedno ponavljamo, da je kmet steber človeške družbe, ko smo to vendar že tolikokrat storili?

Skrajni čas je, da iz te trditve začnemo izvajati posledice in to, kar smo v besedi ponavljali, prelijemo v dejanje.

Če pa hočemo to storiti, moramo organizirati in preurediti vse življenje v smislu kmetških interesov. Torej moramo tudi v političnem smislu delati in rasti samo iz kmetškega gibanja, iz kmetške stranke ali strank.

Gibanj ali strank pa ni mogoče ustvarjati na sejah ali konferencah, temveč je to delo razvoja, potrebe in zlasti narodove volje. Sodimo, da imamo Slovenci trenutno važnejše naloge kakor je ustanavljanje novih strank.

Narod in razvoj ustvariata

Prva naša naloga je, da smo z ohranitvijo lastnega bistva tesno naslonjeni na Hrvate in ozko povezani z vso državo. Zavedati se moramo, da smo Slovenci brez te države zapisani smrti. Zato ni važno, koliko in kakšnih strank imamo, ampak je prvenstveno važno, da se Slovenci sami najdemo in poudarjamo poleg svoje samobitnosti zlasti državno enotnost in nedotakljivost naših meja.

S tega stališča gledano, se nam današnje naloge kažejo v čisto drugačni luči kakor nekateri mislijo. Iz razstavljalnega dela, to se pravi iz takega, ki ljubosumno podčrtava vse, kar posamezne dele v Jugoslaviji loči, moramo preiti v sintetično, v graditveno delo.

Na skušnjah gradimo

Morda bo kdo zaradi te trditve lopnil po nas, da skušamo zagovarjati centralizem. Svobodno mu! Mi na podlagi skušenj samo trdimo, da nam je prvi ukaz sedanjih dni enotna državljanska zaveza. V okviru te je mogoče vsakomur sodelovanje v tej ali oni taki stranki, ki to zavezo odobrava, vzgaja in podčrtava. Kolikor več bo v takih strankah kmetškega življa, toliko lažje bodo prišle do enotnih strankarskih blokov, ki se bodo nato prav na podlagi kmetške ideologije brez težav sporazumeli med seboj.

Samo po tej poti bomo prišli do tistega cilja, ki nam je vsem enako svet: do močne Jugoslavije, kjer bo enako dobro vsem Slovincem, Hrvatom in Srbom.

Mir in čast za vsako ceno

Ob gotovih prilikah in časih predstavlja za nekatere narode mir najvišjo ceno. Za druge narode obstoji taka najvišja cena v ohranitvi časti, ne pa miru. Za katero dobroto se kateri narod opredeli, je odvisno od njegovega značaja, posebno pa njegovih voditeljev.

Če se spomnimo junaške Srbije, ki se je leta 1914. izčrpana od balkanskih vojn, vendarle uprla mogočnemu sovražniku, potem ne moremo priznati da bi krik »mir za vsako ceno« mogel biti časten za kateri koli narod, ki je v boljših prilikah, kakor je bil tedaj srbski. Mirne duše lahko rečemo, da so v boljših prilikah danes vsi narodi Evrope.

Zato take prilike ne morejo biti osnove za pristajanje na mir za vsako ceno. Kdor trdi, da je za tak mir, ta mora dopustiti, da se bo ta trenutek rodil nasprotnik, če ga še ni, ali da ga bo že obstoječi nasprotnik čimprej zaslužil. Tak krik pomeni dviganje rok in izobešanje bele zastave pred začeto bitko, prav za prav preden je znano, ali do bitke sploh pride.

V zadnjih dneh nam je Poljska dokazala — posnemajoč Francijo in druge velike narode — da ji je za časten mir. To je mir, ki ohranja življenje, dobrine in čast, ki je najvišji občutek nezavisnega, ponosnega naroda. Res so posamezniki brez časti in celo narodi brez časti se najdejo. Mar jih kdo spoštuje? Spošтовati je treba

najprej samega sebe, zato pa je treba častno živeti. Narod, ki nič ne da na svojo čast, nič za obrambo svoje zemlje in nje bodočnosti, tak narod ne zasluži svobode.

Ni večjega greha nad božjim stvarstvom, kakor vzgajati narod za suženjstvo. Nič ni sramotnejše kakor vlivati v mlada srca malodušje, kakor sejati mednje strup obupane neodpornosti in hlapčevstva.

Kdo izmed poštenih staršev si upa reči svojim otrokom: Plazite se pred one, ki vam dajejo kruh in ne borite se zanj! Ali nč znano, da je življenje sposoben le, kdor ima voljo do boja, kdor ne opuša svojih pravic in v čigar srečo je čast zapisana na prvem mestu?

Večkrat že smo v tem listu zapisali, kako malo pripravljeni stopamo Slovenci v odločilne čase, ki so pred durmi. Svet se bo na novo urejal, če ne po mejah, pa po opredelitvah v mišljenju, po načinih vladanja, po novi razdelbi dela in kruha. Gorje premagancem! je bil včasih bojni klic Rimljanov — gorje duhovnim zaslužnjcem! je danes svarilo vsem, ki še verjamejo v tok življenja po starih potih. Popustljivost ne pomeni nič, bojazen je enaka pogubi, zatajitev prostosti je enaka tej.

Vsak narod je še dobojeval nazor o miru in časti najprej s samim seboj. Kdor je doma priporil zmago svobodi in pravičnosti, ta je imel

moč in pogum iti med narode, ki so ga zaradi svojih šibkosti potrebovali. Kdor doma časti ni dal prvenstva, ne more iskati slave pri drugih. Kako je to res, kažejo veliki narodi, pa med njimi največji, ki je ponesel silo svojega duha širom sveta. Francozi pričenjajo praznovati 150letnico svoje revolucije, ki je narodom pokazala vso dragocenost ideje o človečnosti, svobodi in pravičnosti. To idejo in njenega nositelja so skušali uničiti sovražniki, tudi taki med njimi, ki so jo na jeziku hvalili, a so z njo zasuznjali narode. Toda resnica ne more ostati za večno prikrita.

Danes prihaja čas, ko bodo raztrgane spone,

ki jo zakrivajo. Narodi, zrastle v časti, vedo, da je ne dajo za nobeno ceno in da se bodo borili zanjo pri vsaki ceni. Narodi brez časti pri tem boju nimajo nobenega opravka, saj je to dobrina, ki je ne poznajo. Sužnjni ni veliko mar za svobodo. Nerodno mu je, kadar menja gospodarja, tudi v tem si želi trajnosti.

Svoboda je večni boj, suženjstvo je mir za vsako ceno.

Svoji k svojim! Kmeti list h kmetom, kmetje h Kmetškemu listu!

Nova vera, novo življenje

Srečavamo ljudi in po časopisih čitamo njih misli, ki prav za prav pomenijo sramovanje in bilo bi najbolje, da sramu ne obežamo na veliki boben. Toda življenje v današnji dobi zahteva toliko žrtv, da si enkrat moramo biti na jasnem pred samim seboj, zato moramo tudi svoje sramovanje z združenimi močmi okrtati.

Vsi vemo, vsaj morali bi vedeti, da so vse naše borbe zaradi priboritve boljšega življenja; da vsi stremimo za človeka dostojnim življenjem, ki ne bo samo garanje, ampak res življenje. Vsi vemo tudi, da marsikdo danes samo živi in njegovo delo ničesar ne koristi. Kljub vsem žrtvam pa komaj preživlja družino. Trpljenja rode nova trpljenja, narodno premoženje se v ničemer ne povečava, ampak celo zmanjšuje; trpljenje se prenaša na vedno večji krog ljudi, ki zama čaka prenoje in boljše bodočnosti. Takoj se pojavi vprašanje, zakaj, čemu vse to? Marsikdo ali večina ljudi bo rekla, da so krivi nekateri tretji in četrti, nihče pa ne pogleda v svojo notranjost, se ne ozre po svoji okolici, v bližnji in daljni, kjer so globoko vsidrani vzroki narodne nesreče.

Le pogledajte, ljudje, ti kmeti, ali si kedaj pomislili, da smo največ težav zakrivali sami. Breme trpljenja se tako dolgo ne bo zrušilo z naših hrbtov, dokler ne bomo sami spoštovali lastnih žrtv, lastnega dela. Pomislite vendar ljudje, da še v dvajsetem stoletju kmetškemu delu ne daste tistega spoštovanja, ki ga uživa kako pisarniško delo. Prepričani ste, da je umazano delo manj vredno, da je zaničevano in pripravno za manjvredne ljudi. Zmetavanje hlevskega gnoja je res precej umazano, včasih je zvezano tudi s smrdom, toda pomeni najdragocenejše delo, primerjamo ga lahko z operacijo kirurga, ker takšno delo pripravlja najmočnejši vir — kruh — gonilno silo vsega življenja. Kaj pomaga dobra operacija in zdravje telesa brez vsakdanjega kruha! Brez kruha preneha vse, vse se spremeni v prazen nič in obratno, s kruhom se uniči tudi največje topove sveta. Zaradi tega torej zahteva umazano delo okoli gnoja največje spoštovanje in priznanje. Pred mogočno silo gnojnega dela se moramo odkriti kakor pred najsvetlejšim spomenikom, kajti to je naša nova vera — enostavna in preprosta in vsakomur razumljiva. Umazano delo ni umazano, ampak dragocena krepost, neizmerena sila človekove notranje vrednote, ki je dosedaj bila zaničevana in slinjena v verige trde teme.

Mi torej moramo zaradi tega svoje lastno delo spoštovati in ceniti. Najprej temu ponižanemu in zaničevanemu delu spoštovanje, resnično, s srcem občuteno spoštovanje, vse drugo bo prišlo samo od sebe.

V našem narodu se zadnji čas budi nova mogočna sila, kar pomeni naravno zdravje ljudstva, ki se je v trpljenju prekalilo in iz svoje sredine poslalo ter postavilo novega človeka. Kljub težavam, kljub neštevilnim zaprekam gradi mladi kmeti pokret novega človeka, ki ne bo več suženj, ki ne bo več gledal v svojem delu umazani in ponižani, ampak največje vrednote vsega naroda. Letos bo ta mladi pokret slavil petnajstletnico trnjevega dela, ki pa je že

v tem kratkem času pokazal toliko sile in moči, da ga več nobeno sredstvo — še tako podlo — ne more uničiti. To je pa tudi razumljivo, ker je vzklik med najbolj zdravim in najboljšim delom naroda. Kmetško-mladinski pokret je isto kar je narod — kdor ruši pokret, ta ubija tudi narod.

Vsa ta spoznanja pa takoj rodijo nova, ki vsem prav jasno povedo, da se s spoštovanjem trdega, dosedaj zaničevanega dela, doseže istočasno vse, kar spada v človeške pravice, da zaničevanci prenehajo biti zaničevanci, ker se v njih vzbudi samozavest, ponos, plemeniti ponos, ki ne trpi krivice v svoji sredi. Takšen človek, ki se svojega dela ne sramuje in je celo nanj ponosen, ne bo več orodje vsakemu izkorišče-

valu, ampak si bo znal na isti način in istočasno priboriti spoštovanje in pravico.

Zavedati se moramo, pa brez tarnanja, ki ga včasih slišimo, da pravilno rešeno temeljno vprašanje reši tudi vsa druga življenjsko važna vprašanja. S spoštovanjem svojega trdega dela i ns samozavestjo, brez vsakršnega sramu, se bo edino rešila bodočnost, toda tarnanje moramo za večne čase pokopati.

Nov duh kmetškega človeka ustvarja kmetško-mladinski pokret, ki je zgrajen na trdem zakonu: Vsi moramo z lastnim delom ustvarjati dobrine za vso skupnost.

Pravilno odmerjeno delo, ki ne ruši, ampak ustvarja, mora imeti v vsej človeški duševnosti vklesano ljubezen, spoštovanje in veselje do tega dela. Vsako delo je enako vredno, ker ga pač nekdo mora opraviti. Narava sama je določila enemu to, drugemu drugo. Različno vrednost delu je šele človek napravil, ker se ga je polotila želja po uživanju brez dela! Brezdelje je rodilo prvo krivico, ker je sočlovek moral delati za dva; ta krivica je rodila novo krivico na isti način kakor se danes te krivice rušijo.

Vsakemu delu spoštovanje! Nobeno delo ni bolj umazano ali manj vredno. Spoznati je treba samo to in resnično občutiti. Kdor bo občutil pravo resnico, ki si jo mora sam poiskati, ta bo kmalu prispel z novo vero življenja, tja, kamor spada dostojen človek. Takrat pa ne bomo več narod hlapcev — zato spoznajmo delo, ponosni bodimo nanj — takšen je zakon nove vere — novega življenja!

Doma in drugod

Razgovori opozicije

Zastopniki beogradske združene opozicije in Jug. nacionalne stranke so se vsak dan preteklega tedna posvetovali. Posvetovanj sta se udeležila med drugimi tudi senatorja Ivan Pucelj in dr. Albert Kramer.

Dr. Šubašić v Beogradu

Zaupnik dr. Vladko Mačka, nar. poslanec dr. Šubašić je prispel začetkom preteklega tedna v Beograd. Tam se je sestal s predsednikom vlade g. Dragišo Cvetkovićem in razgovarjal z voditelji opozicije. V četrtek se je z letalom vrnil v Zagreb.

Dr. Kramer v Zagrebu

Iz Beograda je prišel pretekli petek v Zagreb glavni tajnik Jug. nac. stranke g. dr. Albert Kramer in imel dolge razgovore z gospodom dr. Vl. Mačkom in vodstvom Kmetško-demokratske koalicije (zveze).

Zvečer istega dne se je dr. Kramer vrnil v Beograd.

Predsednik vlade o pogajanjih za sporazum

Uradno poročajo, da je predsednik vlade g. Dragiša Cvetković izjavil novinarjem na vprašanje v zvezi z glasovi, da so razgovori z dr. Mačkom prekinjeni:

»V teku pogajanj v Zagrebu med menoj in dr. Mačkom, predsednikom HSS, smo izdelali zadnje dni na obeh straneh predloge, ki so še zmerom v proučevanju.«

Zborovanja

Jugoslovanske nacionalne stranke so se vršila preteklo nedeljo v sledečih krajih: v Kranju, Laškem, Novem mestu, Vitanju, Stranica in Dol. Toplicah.

Agrarna reforma rešena

Na veleposestvu Lenarčiča na Vrhniki so se vsi agrarni interesi dogovorili in pogodili z veleposestnikom zaradi odškodnine za oddvojene parcele in radi načina odplačevanja. Samo štirje

agrarni interesi se niso hoteli pogoditi in napraviti z veleposestnikom kupnih pogodb, temveč hočejo odplačevati odškodnino za dodeljene parcele po določbah zakona o likvidaciji agrarne reforme.

Zemljejniziški prepis oddvojenih parcel bo izvršen na agrarne interese tekom prihodnjih deset dni in agrarni interesi bodo v tem času prejeli tudi sodne sklepe o zemljejniziškem prepisu.

S tem bo agrarna reforma na Lenarčičevem veleposestvu končana in dolgotrajna pravda malih kmetov za zemljo rešena.

Kakor drugod tudi tukaj ni bila borba agrarnih interesentov brez težkih in mučnih zapletljivost. Nešteto prošelj, pritožb, revizij, intervencij, odlokov, komisij in drugih raznih ukrepov je bilo potrebnih tekom petnajstletne borbe za zemljo, preden je bilo to vprašanje rešeno.

Vrhnikiški agrarni interesi so bili ves čas zavedni člani zveze slovenskih agrarnih interesentov, izvrševali so vse obveze nasproti svoji organizaciji točno in vestno. Zveza je pa za nje napravila mnogo uspešnih korakov.

Veleposestvo verskega zaklada je prešlo v last katoliške cerkve

Verski zaklad je bil državna imovina in ga je država upravljala s svojim uradništvom. Veleposestvo verskega zaklada v Sloveniji obstoja iz dveh zemljiških kompleksov: 1. graščinsko veleposestvo v Kostanjevici, čigar plodna zemljišča se razprostirajo skoro po vseh občinah Krške doline in 2. iz gozdnega veleposestva v Bohinju.

Agrarnim interesentom s Krškega polja se je po dolgotrajni in težki borbi posrečilo doseči okrog 220 ha plodne zemlje za svrha agrarne reforme. Borba za to zemljo še ni zaključena in postaja od dne do dne težja.

Že tekom borbe je prešlo 5 oralov najboljše zemlje na župnišče v Kostanjevici, ostala površina pa, ki ni bila oddvojena za agrarno reforme.

Agrarni interesi iz Bohinjske Bistrice so se dolgo potegovali za pašnike gozdnega veleposestva verskega zaklada v Bohinju.

Sedaj je tudi to veleposestvo prešlo v last katoliške cerkve. Pravosodni minister je po odobritvi ministrskega sveta predpisal uredbo z zakonsko močjo o prenosu verskih zakladov v lastništvo in upravo katoliške cerkve.

Pravosodni minister je izvršil prenos lastnine premoženja verskega zaklada na katoliško cerkev na podlagi § 35., točke 8., finančnega zakona za proračunsko leto 1939/40. Uredba je bila objavljena v »Službenih novinah« in ta dan stopila tudi v veljavo.

Mati senatorja Iv. Puclja umrla

Našega tovariša, senatorja Ivana Puclja in vse njegove je zadel sicer neizogiben, vendar hud udarec usode. Smrt matere je za sina, ki ima čuteče srce, nepopisna bridkost.

Pucljeva mati so umrli! Ta vest je pretresla vse Lašče, kaj šele domače in najožje! Vzorna in srčno blaga slovenska kmetka mati pa je z blaženim nasmehljajem izdihnila svojo plemenito in kremenito dušo. Kakor da je odšla z zavestjo, da je izpolnila svojo materinsko dolžnost in svojo dolžnost do svojega slovenskega naroda. Umrli je v 89. letu starosti.

Pucljeva mati Frančiška se je pred 66 leti priženila na lepo domačijo Pucljevih v Velikih Laščah. Bila je postavna in podjetna dojenjska žena, dobrega srca in bistre glave. Živela je za svoj dom in za svoje otroke, a zanimalo jo je tudi vse, kar se je godilo po svetu in v njeni domovini, posebno v dobi narodnega prebujanja. Usoda je hotela, da je postala vdova že s 34. letom. Njen ljubljenec med otroki, Ivan, je bil tedaj šele 8 let star.

Po smrti svojega moža vdova Frančiška ni obupala. Kakor mnoge slovenske matere je prevzela na svoja ramena družinske in gospodarske skrbi. Vestno, pošteno in pametno je vodila veliko Pucljevo gospodinjstvo v Velikih Laščah in gostilniško ter mesarsko obrt. Bila je prva slovenska samostojna mesarica. Pri vseh skrbih, ki jih je imela in jih s svojo odločnostjo, samozvestjo in pametjo premagovala, ni zanemarila svojih materinskih dolžnosti. Vzgojila je svoje otroke v narodnem duhu. Posebno pri srcu ji je bil sin Ivan.

Kakor vse dobre in plemenite slovenske matere, je bila tudi Frančiška Pucljeva prirodno globoko verna ženska. Ko se je njen Ivan začel uveljavljati v javnem življenju, se je stara mati še bolj zanimala za narodno stvar. Kljub visoki starosti je čitala do nedavnega vse časopise. Ko so ji oči opešale in ni mogla sama več čitati, so ji morali vnuki čitati časopise, revije in knjige. Sin Ivan ji je bil svetinja, ponosna je bila nanj in zaradi tega je preživela mnogo bridkih ur, ko je čitala o napadih na Ivana. Njeno materinsko srce ji je povedalo, da se sin Ivan bori za pravico, zato ni mogla razumeti, kako je mogoče, da sina napadajo.

Tovarišu senatorju Ivanu Puclju in vsej spoštovani rodbini izrekamo ob tem udarcu usode iskreno in resnično sožalje, blago pokojnico pa bomo z njenimi sorodniki vred vsi ohranili v toplem in trajno svetlem spominu.

Najvernejši glasnik slovenskega podeželja je že dvajset let Kmetški list. Prijatelji, odprite mu vrata v vsako pošteno kmetko hišo!

Kaj se godi po svetu

Položaj v Evropi

se ta teden ni bistveno razčistil. Velesile žive še vedno v nestrpni oboroževalni tekmi in v tem znanju se tudi razvija vse življenje.

Uradni odgovori Hitlerju

so se že oglasili v Angliji, kjer je nedavno minister za koordinacijo narodne obrambe lord Chatfield izjavil, da je Velika Britanija dala nekaterim evropskim državam jamstva proti na-

Naslednik Litvinova je postal v Rusiji predsednik sveta ljudskih komisarjev (notranji minister), kar je zbudilo v svetu najrazličnejša ugibanja.

padom, ki jih te države ne bi izzvale. Če Nemčija nima namena kogar koli napasti, zlasti pa ne onih držav, ki jim je Anglija zagotovila svojo takojšnjo pomoč, Angliji pač nikoli ne bo treba izpolniti podanih garancij. Sploh si je težko predstavljati spor med Veliko Britanijo in Nemčijo. Angleži ne sovražijo Nemcev, toda angleški narod se je odločil, da ne bo dopustil izvedbe nikakih nemških zahtev na račun drugih. Druge države imajo prav tako pravico do življenja in razvoja, kakor Nemčija in Velika Britanija. Obžalovati pa je treba, da je Nemčija odpovedala obe znani pogodbi, pomorsko z Anglijo in ne-

Slovaški minister Šanjo Mach je nedavno izjavil, da Slovaki ne čutijo nobenega sovraštva do Čehov. Neprijetnosti, ki so se dogajale, naj bi bile na obeh straneh čim prej pozabljene.

napadalno s Poljsko, o katerih je Hitler še malo prej dejal, da predstavljata dva glavna stebra evropskega miru.

Nazadnje je lord Chatfield izjavil, da so zadnji dogodki strnili angleški narod v disciplinirano in odločno enoto.

Poljski odgovor

Z največjim zanimanjem je svet pričakoval govora poljskega zunanjega ministra Becka.

Beck je v petek govoril v sejm (parlamentu) z ozirom na govor kancelarja Hitlerja, ki smo ga v izveščju omenili zadnjič. Beck je med drugim izjavil:

»Nemčija v svojih predlogih ponuja priznanje sedanjih meja, če Poljska sprejme njene zahteve glede Gdanskega in koridorja. To je zelo enostranska ponudba. Sedanje meje Poljske so itak priznane. Poljska ve, kje so njene meje. Nemčija hoče od nas samo žrtev, ne da bi nam za to kaj nudila. Če je Nemčija na tem, da se na novo urede odnosi s Poljsko, je Poljska pripravljena in so pogajanja možna, v kolikor bo Nemčija spoštovala naša načela. V nasprotnem primeru pa moramo zavrniti nadaljnje razgovore in pribiti: Poljska ne bo nikdar Slovaška! Če hoče Nemčija mir, mora izpolniti dva pogoja: 1. spoštovati mora miroljubne namene, 2. poslušati se mora miroljubnih metod. Za nas Poljake ne obstoja pojem miru za vsako ceno! V življenju narodov in držav je samo ena stvar, ki jo je treba ohraniti za vsako ceno, a to je — čast!

Odmevi

govora poljskega zunanjega ministra so v splošnem zelo ugodni.

V Angliji poudarjajo, da je sporazum na podlagi Beckovih izjav še vedno mogoč. Upajo tudi, da bo državniška uvidevnost našla pota za omiljenje sedanje napetosti in sredstev za mirno rešitev vseh spornih vprašanj.

V Franciji sodijo, da odločitev trenutno ni v Berlinu ne v Varšavi, marveč v Rimu. Od razgovorov, ki so se vršili med italijanskim in nemškim zunanjim ministrom, je odvisen ves nadaljnji razvoj dogodkov. Če se bo Italija zavzela za mir, potem se ni bati vojne. Spričo dobrih odnosov, ki jih ima Italija s Poljsko in spričo zmernosti, ki jo je pokazala Poljska s svojim odgovorom, pa so v Parizu prepričani, da bo Rim zastavil ves svoj vpliv, da pride do sporazumne rešitve.

V Nemčiji — razumljivo — poljske trditve in navedbe odklanjajo ter skušajo prikazati položaj v svoji luči, oziroma s svojega zrelišča.

Na Balkanu

pravijo, da se trenutno ni treba bati nič hudega. Nedavno se je na povratku s svojega potovanja po Evropi mudil v Beogradu romunski zunanji minister Gafencu, ki je pred svojim odhodom izjavil tole:

»V svojstvu zunanjega ministra prijateljske države sem nenavadno ginjen zaradi ljubeznivega zaupanja in sprejema, ki mi je bil pripravljen s strani jugoslovanskega tiska. V nenavadno ljubeznivih člankih, objavljenih o priliki mojega obiska, vidim zaupanje, ki mi ga izkazuje jugoslovanski tisk. Poudarjam, da sem na svojem dolgem potovanju po Evropi branil ne samo svojo državo, temveč tudi politiko neodvisnosti in miru vseh držav Balkanske zveze, ki po svojih stremiljenjih za skupnimi cilji združuje Jugoslavijo in Romunijo.«

Napetost

na evropskem severovzhodu bo baje skušala omiliti Italija, ki menda namerava posredovati med Nemčijo in Poljsko. Vesti o tem koraku si v marsičem nasprotujejo. Medtem ko so že nekateri vedeli povedati o bližnji konferenci velesil, opozarjajo drugi samo na staro italijansko-poljsko prijateljstvo.

Vatikan

bo tudi posredoval za omiljenje napetosti. Vatikansko državno tajništvo za zunanje zadeve je

zadnje dni dalo nekaterim nuncijem v glavnih evropskih prestolnicah navodila za mirovno akcijo, s katero naj bi se odgovorni evropski državni pridobili za miren sporazum med seboj in za ohranitev miru. Papeški nuncij v Berlinu Orsenigo se je že zglasil pri Hitlerju v Berchtesgaden in je imel z njim v smislu omenjenih navodil daljši razgovor. Orsenigo pa je imel še posebno misijo, da bi posredoval pri Hitlerju za omiljenje napetosti s Poljsko. Predložil je Hitlerju tudi posebne predloge za ureditev nekaterih vprašanj, ki spadajo v konkordat z Nemčijo.

Papeški nuncij v Parizu je imel prav tako že sestanek z zunanjim ministrom Bonnetom. Računajo, da bodo tudi papeški nunciji v Londonu, Varšavi in drugod v smislu vatikanskih navodil intervenirali pri zunanjih ministrih prizadetih držav.

Uganka v svetovni politiki

Je še vedno Rusija. Vsaka vest o njej se glasi drugače. Zlasti je v poročilih o Rusiji nastala zmeda, ko se je s svojega mesta umaknil komisar (minister) za zunanje zadeve Litvinov in je njegovo mesto zavzel notranji minister Molotov.

Tisk totalitarnih držav je skušal to prikazati kot odmaknitev od demokratičnih držav, te pa si zopet tolmačijo spremembo po svoje in so še zmeraj prepričane, da se Rusija nahaja v demokratičnem bloku.

Angleški kralj in kraljica

sta v soboto odpotovala v Ameriko. To se je zgodilo prvič v zgodovini velikobritanskega imperija. To je dogodek, ki mu v Angliji pripisujejo prav tak pomen, kakor na drugem področju angleškega nacionalnega življenja uvedbi obvezne vojaške službe. V angleški zgodovini skoraj ni precedenčnih primerov, razen potovanja kralja Jurija V. v Indijo, ki je takrat silno ojačilo angleški prestiž med indijskimi narodi. Nedvomno bo podoben pomen dosegla tudi pot angleške vladarske dvojice v Ameriko. Še prav posebno pa je važno, da potujeta angleški kralj in kraljica preko Oceana v času, ko se trdi, da spričo mednarodne napetosti v Evropi tako potovanje iz političnih in diplomatskih razlogov ne bi bilo oportuno.

Odhod angleškega vladarja se je tako spremenil spričo spontanega razpoloženja londonskih množic v triumfalno pot. Kralj in kraljica sta se pripeljala na železniško postajo v spremstvu obeh svojih hčerk Elizabete in Margarete, ki sta ju spremljali do Portsmoutha. Na postaji so se zbrali kraljica-mati Mary, vojvoda Gloucestrski in Kentski z vojvodinjama, več članov vlade pod vodstvom ministrskega predsednika Chamberlaina, visoki komisar za Kanado, ameriški poslanik Kenedy ter zastopniki najvišjih vojaških in

civilnih oblasti. Prihod vladarja na postajo so prenašale vse angleške radijske in televizijske postaje.

Angleška vladarska dvojica bo na potovanju celih 6 tednov. Prepotovala bo 16.000 km. v Kanadi in Ameriki se v glavnih mestih že zaključujejo priprave za imponantne sprejeme prvima zastopnikoma in poglavarjema britanskega imperija.

Breznoselnost v Ameriki

Po ugotovitvah ameriških časopisov je v Zedinjenih državah preko 11.000.000 ljudi brez zaslužka. Dejstvo, da je v Zedinjenih državah nad dva milijona bogatašev, ne pomeni nič, če se pomisli, da je 40.000.000 ljudi le za silo preskrbljenih, drugih 40.000.000 je tik pred pomanjkanjem, dočim ostalim 40.000.000 primanjkuje hrane, obleke in stanovanj. Pravi, da so ti slednji trajno potončena nevarnost fašizma v Ameriki.

Kaj pravijo?

»Koroški Slovenec« piše v eni zadnjih števil: z ozirom na tamkajšnje sedanje razmere tole:

Državni in strankini voditelji vedo, da je nemški narod v nevarnosti, da se pomakne med starikava ljudstva in da izgubi voljo do življenja. Država pač predobro ve, da o bodočnosti naroda ne bodo odločevali topovi in armade, marveč mnogobrojno in zdravo potomstvo. Zato klic po otrokih v Veliki Nemčiji! Mi Slovenci smo mlad narod, mlajši od Nemcev. Se vedno je v osrčju naših družin otrok kot najzvarnejši blagoslov, naše vasi nikjer še ne izumirajo, materinstvo je v našem rodu še visoko v čislju. Slovenski narod pozna dostojanstvo rastočega nerojenega in rojenega življenja.

Ljubljanska »Nova pravda« razpravlja o vrednosti svobode in pravi:

»Mal narod mora imeti pojačen smisel za demokratične svoboščine, da zna vrednotiti svobodo naroda v svobodni državi. Svoboda je za življenjski obstoj naroda enako sveta in potrebna, kakor je potrebna vera za pravilno moralno izživiljanje človeškega rodu. Svoboda je malemu narodu isto kot mu mora biti evangelij vere, one čiste in nepotvorjene vere, ki narod dviga duhovno in moralno. Mnogo delavske krvi je bilo prelito na barikadah za svobodo. Delavec in kmet sta nosila križ na Golgoti, da odrešita narode.«

Tednik »Napred za narod«, ki izhaja v Beogradu, opozarja:

»Zato moramo kljub trdni veri v mednarodno varnost in v podpisane pogodbe predvsem verovati v svojo lastno moč. V današnjih časih

ni slabo imeti z mednarodnimi pogodbami zavarovane državne meje. Vendar pa se moramo zavedati, da je lastna moč vendarle najboljše jamstvo za državne meje. Garancija za naše meje so naša miroljubnost, naša lojalnost do sosedov in prijateljev, naša zunanja politika, ki se ne ozira preko tujih plotov, toda največja in najbolj zanesljiva naša garancija je naša oborožena moč, naša narodna vojska, ki se še nikoli ni izneverila.«

Bodočnost Evrope

Nedavno poroča ljubljanska »Slovenija« o knjigi »Vzhod in zahod«, ki jo je napisal prof. Walter Senbart v Rigi. Po omenjenem listu posnemamo tele odlomke iz knjige:

»Rusija, prihodnja Rusija, je osvežujoče vino, ki more obnoviti izžrpanost sodobnega človeštva. Evropa je trpežna posoda, v kateri se vino shranjuje. Brez trdne posode, ki ga drži, more vino izteči v zemljo, in brez vina, ki ga napolnjuje, ostane dragoceni vrč prazen, mrzel predmet razkošja brez porabe. Samo če se vino in vrč najdeti, se more človeštvo napojiti.

Ne Evropec, temveč Rus ima vse tisto, iz česar more človek izpolniti svoje večno poslanstvo. On je usmerjen k absolutnemu, občutljiv je za celotnost sveta, mesijansko dušo ima. Zato trdimo z vso odločnostjo: V glavnih vprašanjih življenja si mora izbrati Evropec Rusa za zgled, ne obratno. Če hoče Evropec najti pot k večnim ciljem, mora prevzeti rusko-vzhodno vrednotenje sveta. V tem smislu je zahteval Dostojevski, da mora biti vsak zemljan najprej Rus.

Anglež hoče svet kot tovarno, Francoz kot salon, Nemec kot kasarno, Rus kot svetišče. Anglež hoče plen, Francoz slavo, Nemec moč, Rus žrtev. Anglež hoče od človeka zaslužiti, Francoz mu hoče ugajati, Nemec poveljevati, le Rus noče ničesar. On noče izrabljati svojega bližnjega kot sredstvo sebi v korist. To je središče ruskega bratovstva, ki je evangelij bodočnosti. Ta bratovska misel je velika pravna protisila proti latinskim idejam o človeku in državi sile.

Naš čas se pogosto upravičeno primerja s koncem nekdanjega Rima. Toda ne mislimo samo na skupnost senc, ker obstajajo tudi svetle skladnosti. Tudi takrat so si šle sile vzhoda in zahoda v usodnem zagonu nasproti. Grški in egiptovski nauki so prišli do Partov in Kitajcev. Staroindijska modrost je šla preko Nila na zahod, kult Izide, Mitre in evangelij Nazarenca so dosegli rimsko glavno mesto, središče propadanja. To je bila doba protislovij, prepadov in prehodov, umiranja, izkaženosti, pa tudi doba mesijanskih obljub. Enakega značaja je tudi dvajseto stoletje. Nova doba se bliža s sodnim dnem in vstajenjem.«

Od leve na desno: Ozemlje Gdanska z okolico in poljski koridor, povod napetosti med Nemčijo in Poljsko. — Mesto Bratislava, hrepenenje Madžarske. — Poljski zunanji minister baron Beck, ki je pretekli petek v zmerem, a odločnem govoru pojasnil stališče Poljske.

Kmetška mladina

Šinkov turn

Naše Društvo kmetških fantov in deklet v Šinkovem turnu je imelo svoj VI. redni občni zbor v nedeljo 30. aprila t. l., na katerem je polagalo račun o svojem delovanju v preteklem letu. Za predsednika smo zopet izvolili tov. Viktorja Kristana; podpredsednik je tov. Miha Hafnar, tajnik tov. Silvester Letnar, blagajničarka pa tov. Metka Sršen.

Naš minimalni program obsega eno tekmo žanjic, eno igro, štiri debatne sestanke in več izletov.

Zivimo v težkih razmerah, toda kljub temu hočemo pri svojem delu vztrajati do konca.

Franc Marn, tajnik.

Orla vas

V Trnavi je naše Društvo kmetških fantov in deklet nastopilo s svojo dramatično predstavo, ki je uspela v zadovoljstvo vseh, gledalcev in igralcev, dasi nas nekateri po strani gledajo. S svojim delom v smislu minimalnega načrta nadaljujemo in ga hočemo do popolnosti izvesti. Zdi se nam, da je pri vseh težavah v nas tem več borbenosti in tem več volje za nadaljnje delo. V kratkem bomo skušali prirediti filmsko predavanje, pripravljamo pa tudi društven poučni izlet. Tudi na gospodarskem polju bomo skušali naše delo uveljaviti kolikor bodo naše moči najbolj dopuščale. Vihraj, naš prapor zeleni!

Očeslavci

Se vedno smo zadovoljni z našim prvim javnim nastopom, s katerim smo pokazali, koliko naša kmetška mladina od pluga in motike premore. Pripravljamo se na večjo prireditev, tekmo koscev oziroma žanjic, da se tudi v našem kraju proslavi kmetško delo in prikaže vsem tistim, ki ga še danes ne poznajo, niti razumejo. Naša odločna volja je, da priborimo spoštovanje kmetškim žuljem, ki ne poznajo žrtev, ampak samo garanje od zore do mraka. Naše Društvo kmetških fantov in deklet se pripravlja tudi na daljši izlet, ki bo nudil članom zabave in pouka.

S trdno voljo in krepko odločnostjo hočemo popraviti tisto, kar smo zamudili.

Radoslavci

Od zadnjega pripravljalnega sestanka za ustanovitev kmetško-mladinske organizacije Društva kmetških fantov in deklet se naše vrste množe. Zeljno pričakujemo, da bo tudi v naši vasi vstala nova trdnjava novega kmetškega človeka. Tudi pri nas smo prišli do zaključka, da se mora že v zgodnji mladosti vzgajati duh v novi miselnosti, ki nam bo resnično prinesla novega življenja. Med našo mladino je svež duh, kakor nova vera gre naš hrepeneči duh od hiše do hiše, od fanta do dekleta, do vseh nas, ki trpimo in delamo.

Novo mesto

Zenski odsek Okrožja kmetških fantov in deklet Novo mesto je priredil 16. aprila uspeli izlet v Malo Loko, kjer so si tovarišice ogledale gospodinjsko šolo in se zelo zadovoljne vrnile na svoje domove.

Sedaj pripravljamo okrožni izlet v Zagreb, da spoznamo kulturne in gospodarske organizacije bratov Hrvatov. V letošnjem letu hočemo vsestransko izkoristiti prosti čas, da bi se naši mladini čim več nudilo pouka in zabave, kar bo nam dalo moči za nadaljnje kulturno delo.

Za vojne invalide

Po izjavi ministra za socialno politiko in narodno zdravje Miloja Rajkovića je z novo uredbo o vojnih invalidih in drugih vojnih žrtvah zaščiteno 140.000 invalidov in vojnih žrtev. Finančni efekt se bo povečal od prejšnjih 111.828.000 na blizu 250.000.000 din letno. Rok za prijavo invalidov je določen do 31. decembra 1939. Te dni bodo objavljeni tudi pravilniki za izvrševanje uredbe.

Zgodnja toča

Po škofjeloškem okraju in po Sorškem polju je zadnjo soboto padala toča.

Toča je bila zlasti debela v Črnem vrhu, kjer so našli kakor kurje jajce debela zrna. Listi nato drevje po gozdih je izgubilo vse listje.

Občutna je zlasti škoda po sadovnjakih - kjer je bilo zgodnje sadno drevje v najlepšem cvetju in je sedaj popolnoma okleščeno. Precej škode je seveda toča povzročila tudi po zelenjadnih vrtilih, kjer je mnogo uničenega.

Draga pri Stični

Društvo kmetški fantov in deklet v Dragi vabi vse svoje člane in članice ter somišljenike kmetškega pokreta na širši sestanek, ki se vrši v nedeljo 14. maja ob 9. uri dopoldne pri tovarišici Pušljari Angeli v Stranski vasi. Pogovorili se bomo o poučnem izletu na kmetijsko šolo na Grmu, ki jo nameravamo posetiti prihodnji mesec. Za začetek septembra nameravamo prirediti v Ivančni gorici v Sokolskem domu proslavo spomina kmeta - kralja-mučenika Matije Gubca. Točnejša sporočila bodo sledila.

V vojaško službo so odšli iz našega društva trije marljivi člani: Mehle Alojzij, Lavrič Jože ml. in Jakoš Lojze. Zelimo jim, da bodo v vojaški službi še bolj vzljubili svojo domovino in kmetški stan.

Mlatič

Nič kmetov

Pred nekaj dnevi so imeli Židje v Beogradu kongres njihovih verskih občin v naši državi. Na kongresu so ugotovili, da biva med nami v Jugoslaviji nič manj ko 71.000 Židov. Ugotovili pa so tudi razveseljivo dejstvo, da jih je okrog 6 do 7 tisoč manj kakor leta 1931. Najbolj bogata banovina z Židi je savska, saj jih premore 19.527, dunavska 16.788, sam Beograd 13.728, drinska 9481, vardarska 6615, vrbaska 813, dravska, kjer sem mislil, da jih sploh ni, 760, zetska 488, moravska 401, primorska 341. Po poklicu pravijo, da je 1928 Židov obrtnikov, 5213 trgovcev, 528 zdravnikov, 381 advokatov, 145 inženjerjev, 50 živinozdravnikov, 101 apotekar, 133 rabinov, 235 mežnarjev in verskih uslužbencev, 107 nameščencev, 418 industrijalcev, 113 bankirjev, 464 državnih uradnikov, 4087 uradnikov po pisarnah, 134 nosačev, 773 trg. potnikov, 449 agentov, brez pravega poklica pa jih udobno živi okrog 3000. Če z lučjo iščeš, ne najdeš med njimi niti enega pravega kmeta.

Izvoz koruze in svinj

Narodna banka je odobrila izvoz 2000 vagonov koruze proti delnemu plačilu v internih dinarjih imetnikov iz neklirinških držav. Za nadaljnji izvoz na tej podlagi so se v zadnjem času zelo zanimali naši izvozniki. Sedaj poročajo iz Beograda, da bo Narodna banka ustavila izdajanje dovoljenj za izvoz koruze v neklirinške države z delno uporabo internih vezanih dinarjev. Kakor se doznava, bo izdan ta ukrep, ker so se cene koruzi v zadnjih dneh v zvezi z dajanjem gornjih dovoljenj znatneje dvignile, kar povzroča dispariteto nasproti cenam na mednarodnem trgu. Cena koruzi se je dvignila v zadnjih dneh na 106 din za 100 kg blaga v šlepu. Po informacijah v krogih žitne trgovine je v naši državi na

Mnogi so že priznali,

da je »Kmetški list« vsebinsko najjačji tednik v Sloveniji. Če ga bomo pridno med narod širili in se še bolj poglobili v njegov nauk, potem lahko pričakujemo, da se bliža čas, o katerem že stoletja sanjamo, to je, da bo svoboden slovenski kmet res na svoji zemlji svoj gospod.

razpolaga še okrog 12.000 vagonov koruze, ki jo lahko izvozimo v inozemstvo. Podražitev koruze pa vpliva tudi na cene svinjam. V zadnjih 14 dneh so se cene debelim svinjam dvignile za 150 do 2 din pri kilogramu žive teže. Glede na to povišanje cene obstoja bojazen, da bodo nastopile težkoče pri izvozu svinj v inozemstvo.

Bača gradi

Velepodjetje Bača, ki ima skoro po vsem svetu razpredeno mrežo svojih tvornic in prodajnic čevljev, se namerava preseliti iz Češke na Švedsko. Tam je že kupil primerno zemljišče za zgraditev novih tovarn in odposlal velike količine usnja.

V Jugoslaviji ima Bača velike tvornice usnja in čevljev v Borovem, po vseh večjih krajih pa prodajnice čevljev.

V Ljubljani gradi veliko palačo nasproti glavne pošte. Sedaj se je odločil, da bo zgradil v Jugoslaviji še tri velike tovarne za izdelavo plinskih mask, motorjev, pnevmatike in usnja.

Od semena

zavisi kakovost in višina pridelka. Po zmernih cenah smo priskrbeli od domače selekcijske postaje

oplemenjeno

seme starega ječmena in ovsa. Ravno tako smo nakupili našim prilikam prilagojeno seme domače

detelje in lucerne,

ga očistili od predenice, nakar je preizkušeno na čistočo in kaljivost po določenih norm o kontroli semena. Ravno tako zamoremo garantirati za prvovrstnost

travnih semen

in njihovih mešanic,

ker so ta semena pred uvozom bila analizirana. Na zalogi imamo stalno tudi razna druga semena.

Cene so razvidne v posebnem ceniku, ki se na zahtevo dopošlje.

Nabava semena je

zadeva zaupanja!

Obračajte se zaradi tega pri nabavi zanesljivo na

Kmetijsko družbo

r. z. z. o. z.

v Ljubljani, Novi trg 3

ali na njena skladišča v Celju, Konjicah, Mariboru, Novem mestu in Brežicah,

Cvetko Golar 60letnik

Te dni je obhajal življenjsko 60letnico pesnik in pisatelj Cvetko Golar, gorenjski kmetijski sin, prava živa slovenska korenina, ki je v vsej svoji umetnosti ostal zemlji in kmetu tako zvest, kakor le malokdo.

Pesnika, ki sedaj živi, poje in kmetuje na svojem posestvu v Ljutomeru, poznajo naši čitatelji brez dvoma, zlasti po njegovi komediji »Vdova Rošlinka«, ki jo je založila Kmetijska tiskovna zadruga. Delo je stalno na sporedu vseh naših poklicnih in diletantskih odrov.

Razen tega je Golar napisal in izdal več zbirk pesmi, ki se odlikujejo zlasti po mehkelem občutju za naravo in njene lepote, povesti, ki jih gradi na temelju narodne fantazije, pa iger in podlistkov, črtic in otroških pesmi in povestice.

Vsega ne bomo naštevati, ker od 60letnega Golarja še vedno pričakujemo novih del. Zato kličemo prijatelju poetu prav prijateljsko in čvrsto: Na mnoga leta!

Iz naših krajev

† Škufca Jože. 4. maja smo v obilnem številu spremili k večnemu počitku uglednega posestnika iz Stranske vasi Škufca Jožeta. Pri delu na kozolcu mu je postalo slabo ter je padel na tla in se tako ubil. Večkrat je tožil, da trpi na posledicah, ki mu jih je zadala vojna rana na glavi. Bil je tudi tri leta v ruskem ujetništvu ter je vedno pripovedoval o dobrih lastnostih ruskega naroda. Ves čas je stal v vrstah naprednih kmetovalcev, bil je vnet, umen gospodar in dovtopen za napredek naše vasi. V zadnjem času je bil tudi načelnik tukajšnje podružnice Kmetijske družbe in mnogo pripomogel članom pri nabavki gospodarskih potrebščin. Svoj čas je bil župan bivše občine Hudo. Pri zadnjih občinskih volitvah je bil kandidat za predsednika občine na opozicijski listi. Vsa okolica je izgubila s prezgodnjo smrtjo vzornega in marljivega gospodarja. Naj ga krije lahka domača gruda!

× Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani daje kmetom kredit po ugodnih pogojih.

× V Mariboru je umrl sodnik Josip Vejnar, ki je bolehal že dalj časa na neozdravljivi pljučni bolezni.

× V Ljubljani bodo zgradili na pokopališču veličastno kostnico, kamor bodo spravili zemске ostanke vseh žrtev svetovne vojne, kar jih je umrlo v Ljubljani. Ta veličastni spomenik nesrečnim žrtvam bo veljal 600 tisoč dinarjev.

× Na Pohorju so nedavno našli blizu Črnega vrha truplo zmrznjene ženske, ki se je prikazalo na dan šele zdaj, ko je sneg skopnel. Po prvih ugotovitvah je gotovo, da ne gre za kako smučarko. Za zdaj domnevajo, da je ponesrečenka neka kuharica, ki je iskala službo pri Seniorje-

vem domu, kamor se je napolnila. Prišla pa je samo do Pisnika. Orožniki so uvedli preiskavo, vendar še ni jasno, ali gre za zločin ali za nesrečo. Upajmo, da bo ta skrivnostna najdba kmalu pojasnjena.

× Smrtno nesrečo je povzročil, ko se je on dan s kolesom peljal 26letni St. Knez iz Botrišnice pri Sv. Juriju ob j. ž. iz Gornjega trga proti gostilni Leskovšek v spodnjem trgu Sv. Jurija. Nasproti mu je prišel 63letni upokojeni železničar in posestnik Janez Vrabčič iz Grobelnega. Knez se je s kolesom zaletel v starčka in ga podrl na tla. Vrabčič je dobil težke notranje poškodbe. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer je podlegel poškodbam.

× V Doleh je po 14letnem trpljenju te dni smrt rešila muk 54letno posestnikovo ženo Marijo Fakinovo. Rajna je dala življenje 9 otrokom, pri zadnjem porodu pa se je tako prehladila, da je bila 14 let priklenjena na posteljo. Vzgladni materi in blagi ženi bodi lahek pokoj, preostali veljaj naše sožalje.

× V Vojniku-okolici je bilo vlomljeno v hišo posestnice Marije Vrečkove. Prišla sta dva bandita in odnesla ženi skromne prihranke. Za varnost samotnih naselij bi bilo na vsak način treba ukreniti kaj res izdatnega.

× V Cerkljah na Gorenjskem so iz podružnične cerkve sv. Lenarta neznani storilci odnesli 300 kg težak zvon, in kakor kažejo sledovi, so ga najbrž z vozom odpeljali proti Kamniku ali proti Komendi. Orožniki domnevajo, da so zvon ukradli cigani.

× Na Sv. Planini bo odprto otroško zavetišče. Rudarski otroci z veseljem pričakujejo, kdo bo v počitnicah tako srečen, da bo odrinil na morje ali pa v Logarsko dolino. Za počitniške kolonije skrbe naša človekoljubna društva. Izmed številnih prosilcev izberejo toliko otrok, kolikor pač dopuščajo društvene blagajne. Seveda tega nekateri nočejo razumeti in so vedno zamere.

Iv. Nemec:

Sandžak do Plevlja

Grobovi.

Tu in tam, ob hišah in cestah, vrtovih in stezah, povsod naletiš na grobove. Tu in tam — samevajo, včasih po par skupaj, zravnanih z zemljo; edino bel cilindričen kamen priča, da je bil tukaj pokopan človek. Videl sem podobna raztresena grobišča tudi v drugih muslimanskih krajih, toda tam niso bili tako zapuščeni in osamljeni; po drugih krajih se niso borili za zemljo, v katero bi skrili skromne človeške ostanke. Mrtve skale štrle okrog groba, ki so trde in mrzle in nočejo sprejeti človeka, ki se pripravlja k novemu življenju...

Povsod, kjer koli se je našlo malo rahlih tal, povsod so raztreseni ti muslimanski grobovi, nagrobni spomeniki pa se skoraj ne razlikujejo od tal, v katerih mrtvi počivajo. Ze-dolgo vrsto let ni videti, da je na tem mestu bila zrahljana zemlja, vse čez je kamenje, med kamenjem je drobna suha trava, ovce iščejo tod svoje hrane, otroci se vesele življenja, v kršni zemlji pa počivajo trudni, naučeni zemeljskih dobrot, pripravljajo se in iščejo moči za novo vstajenje. Zdelo se mi je, da tukaj mrtvi vsak trenutek vstajajo, da se njih mrtvo truplo vsak čas spreminja v suhe trave, s pomočjo ovčic pa v novega človeka... Nikjer nisem opazil vencev, nikjer dragocenih grobnic, samo ostro kamenje, prodnata zemlja, suha trava... to so bili okraski pokopališč. Posmrtnice so veselo prepevali sinovi novega pokolenja, ki bo kmalu pozabilo, da so povsod po teh kršnih bregovih bili nekdanji grobovi.

Nekaj pa mi je prijetno božalo dušo: Iz glavne plevljanske ulice, kjer vidiš vsak večer na sprehajališču svileni oblačila in razcapance, opaziš na robu ulice skupino grobov, ki so zabrašili vse sledove človeške ničemurnosti. Tam

× V Podgaju je koritar Petrovič star šele 21 let, pa se je pred kratkim že osmič oženil. Prvič se je oženil ko mu je bilo 14 let. Pozneje se je oženil skoraj vsako leto dvakrat. Zanimivo je, da ga imajo vse žene rade. Zadnjo, od katere se je ločil, je najbolj ljubil, pa ga je varala z drugim.

× V Kamenici v Bosni sta dva brata, stara 11 in 13 let, izvršila zločin, ki spada v vrsto najkrvoločnejših dejanj. Dečka sta doma ukradla puško in potem na pašniku ustrelila nekega 12letnega dečka. Ko je bil mrtev, sta mu odrezala glavo ter ga zakopala poleg nekega potoka. Umorjenega dečka so starši iskali ter naposled našli ob potoku okrvavljeno gomilo prsti in kamenja. Ko so gomilo razkopali, so našli v njej razmesarjeno truplo. Mala morilca sta bila kmalu razkrinkana, a sta pred orožniki in vaščani govorila o svojem zločinu z največjo hladnokrvnostjo. »Skregali smo se na paši,« sta dejala, »potem sva ga pa ubila!«

× Cik-Cak je izšel v 2. številki pretečeni ponedeljek. Vsebinska je pestra in zanimiva. List se dobi v vseh trafikah.

× Iz Bolivije (Amerika) je nedavno prišla vest, da se je smrtno ponesrečil znani zagrebški letalec Drago Balzareno. Nesreča se je pripetila 12. t. m. v mestu Horeti. Balzareno je odpovedal motor kmalu po startu. Letalo je treščilo na tla in Balzareno se je ubil. Pokojni je bil pilot 25 let in preletel je nad milijon kilometrov.

× Mestno poglavarstvo v Ljubljani vabi vse interesente za zaščitno cepljenje prašičev proti rdečici, da se do 15. maja t. l. prijavijo mestnemu veterinarskemu uradu, Krekov trg 10/I., odnosno krajevemu živinogledniku.

× Blizu Rajhenburga se je vrgel pod vlak Alojz Kravanja, mesarski pomočnik, po rodu iz Bovca. Fant, ki je služil pri mesarju in gostilničarju Klavžu v Kostanjevici, je obupal nad življenjem zavoljo nesrečne ljubezni.

ni razlike! Nikdo ne ve, kdo tam počiva, samo nekaj okroglo oklesanih kamnov priča o človeški minljivosti. Na tem koščku tal bohotno raste trava, tukaj dobi nekaj ovčic priboljšek, morda danes, ko pišem te vrste, niti oklesanega kamena več ni, razen kamenja, ki ga je povsod okrog Plevlja narava tako bogato posula. Prijetno mi je bilo v srcu, ko sem zrl v vse naravne lepote, ko sem gledal zapuščene, raztresene in pozabljene grobove, prijeto mi je bilo in lepo, da bi jim zapel najmogočnejšo pesem iz vse duše.

Mnogi bi morali videti te grobove in se pogledati v njih pomen! Mnogi bi morda potem spoznali tudi sebe in postali dostojnejši in vrednejši člani človeške družbe. Trdno verujem v te grobove in vem, da so zmogni pokazati pot slabicem, da so sposobni povrednotiti barabe, ki na zverinski način trgajo vrednote plemenitega človeškega duha! Mnogim bi tudi odprli pot do popolnosti, v kolikor je človek sploh lahko popoln in jim omogočili razumeti vse tisto kar danes ne razumejo. Mnogi bi pa tudi šli mimo in ostali takšni kot so bili; morda bi še ta ali drug kresnil v ostanek spominskega kamna, barabstvo pa bi mu ostalo — neizbrisano. Zdi se mi, da bi morali vsi iti mimo teh grobov, da bi se videlo človeško dostojanstvo, da bi se videla tudi gnoloba in prazen nič! Kdor bi prestal preizkušnjo, ki bi se lahko brala iz obraza, ta naj ostane človek, drugi pa naj gredo tja, kamor spadajo, naj zaključijo svoj krog, barabe in propalice naj bodo njih vodniki!

Nehote se vrine misel — morda pa ni tako; morda je pravično vse, kar je človek skozi tisočletja ustvaril! Čemu bi torej preganjali slabost in pokvarjenost, čemu bi naj bil takšen človek, ki se ga označuje z barabo ali propalico, slab. Morda je celo boljši kot tisti, ki se imenujejo dobri. Saj je vse besede oblikoval človek, saj je

Človek določal, kaj je slabo in kaj dobro! Moral sem to v svoji duši priznati, da je nekaj resnice na tem, ker je včasih največja krivica za nekatere ljudi pravična in zopet največja pravica za druge krivična. Da, tako in še marsikaj podobnega se dogaja človeku, toda poudariti moram, da sem se z globokim občutkom zaril v te grobove in iz teh zapuščenec bral človeško vrednost, njegovo moč in minljivost, bral sem tudi tiste neovrgljive slabosti, ki danes neumorno trgajo človeka. Nikdo se ne najde, da bi pokazal s prstom na nje, nikdo ne reši zdravega duha od izvrzkov narave, ki jih je samo božanstvo izbrisalo. Skromen človek trpi, naprej nosi breme in zaman vpije po novem življenju!

Ne rečem, niso samo muslimanski grobovi v Plevlju, ki človeka tako opominjajo na resnico in pravico; povsod najde človek takšne grobove, povsod mogočne opomine za svoje vodilo, za spoznanje in preroditev. Treba je samo odpreti oči, imeti zdravo srce, duh mora biti zdrav, potem človek ne išče zaman! Spomnil sem se pri tem, da danes tisti, ki morajo razglašati resnico, pišejo samo laž; lažejo v vsej ogabnosti, da strune pravih človeških občutkov pokajo. Tudi ti lažnjivci bodo šli mimo grobov, tudi tem bo, vsaj v zadnjem trenutku, sodila resnična in edina pravica! Morali bodo v grobove in se nikdar ne bodo vrnili v večno življenje...

Pjesmom u srcu
odoh u tamnu jamu.
Pjesmom u duši
ostavih djeci slavu.

S pesmijo v srcu
sem odšel v grob.
S pesmijo v duši
otrokom pustil slavo

bi nekako prosto zvenelo po slovensko. Tudi jaz bi rekel, da je samo v resnici zapopadena mogočnost življenja. Vse krivično se prej ali slej zavije v večni smrad, zato ne hodi mimo zavrnjenih grobov... (Dalje.)

Nasveti za hišo in dom

Juhtina (neke vrste usnje) s svojim vonjem prežene molje.

Ščurke preženeš takole. Vzemi stekleno posodo. Napolni jo do polovice z vodo. Zunaj jo obdaj z zemljo. Posodo naj osvetljuje luč. Ščurki prilezejo in pocepajo v posodo ter seveda potonejo. To je počasen, a zanesljiv postopek. Kjer je ščurkov veliko, je treba nastaviti pač več posod.

Črne reke, kakršne dobiš pri lupljenju sadja, krompirja itd., očistiš, ako si jih nateresh s citroninim sokom ali kisom.

Petrolej ti pomaga na rokah in obleki očistiti madeže od smole.

Krtače za lase očistiš z vodo, v kateri raztopiš prej nekaj sode. Po pranju je treba krtače obesiti na prosto, najbolje na prostor, kjer je preprih, da se hitreje osuše.

Dober svet
gospodinjam, ki
ne perejo same...

Perilo kupujete vendar same, zato naj bi kupovale tudi milo same! Ne samo vonj perila, temveč tudi njegova trajnost je odvisna od mila. S Schichtovim terpentinovim milom prati se pravi: perilo tako negovati, kakor si želi vsaka dobra gospodinja.

TERPENTINOVNO MILO

Čotasti strah

(Nadaljevanje.)

Nihče ni odgovoril. Mraz nas je spreletaval po hrbtu. Vika, ki ima sicer tako rdeča lica, je bila blede kot prt. Zopet je nastala tišina, taka tišina, veste, gospod doktor, kakor pred smrtjo.

Potlej — prisegam vam, da nismo sanjali — potem smo slišali v brezglasni tišini prostornega stanovanja, nad seboj ali pod seboj, z desne ali z leve ali celo iz podstrešja (odkod prihaja, nismo mogli spoznati, vsekakor pa nekje iz hiše), smo kratko malo slišali šum, ki nas je pahnil v neznanško grozo: šum korakov pokojnega gospodarja! Plazeči, drsajoč korak njegove prave in trdo udarjanje njegove lesene noge!

Cez nekaj minut je vse utihnilo, mi pa smo bili napol blazni od strahu in si do rane zore nismo upali iz kuhinje. Nato smo od tal do vrha pretaknili vso hišo. Vrata in okna so bila nepropustno zaprta. Obema — kočijažu in Viki sem ostro zabičal, naj za zdaj o tem molčita. Zabil sem sledove korakov in prihajam sedaj k vam, gospod doktor. Kaj sodite o vsem tem?

— Fant, vsi skupaj ste bili igrača razgrete domišljije. Ali pa si je kak šaljevec dovolil neokusno šalo z vami.

— Prividi? Gospod doktor, čital sem že marsikaj o tem v časopisih. Saj vendar ni prav verjetno, da bi tri osebe ob različnem času imele privide, ki bi si bili popolnoma enaki! — Neokusna šala? Nihče ni mogel priti v park, kaj šele v hišo! Torej?

— Kaj naj prav za prav ukrenem v tem primeru?

— Ali bi hoteli gospod doktor drevo z me-noj vred ostati v parku na preži?

Hotel sem reči ne, vendar sem si v zadnjem trenutku premislil in odvrnil:

— Velja. Hočem!

Fant se je ves vesel poslovil, češ:

— Ob devetih pridem po vas.

Zvečer mi je bilo neprijetno. Sedel sem ves zatopljen v neko knjigo. Zunaj je tulil novembrski veter okrog streh. Velikanski oblaki so se podili po nebu in se le tu in tam toliko raztrgali, da je prodrla mesečina na zemljo. To pač ni bila noč, ki bi bila vabljiva za tavanje po parkih!

— Malo sem se zakasnil, ker je nocoj naši gospe tako slabo. Silno jo duši. Prav žal mi je, da je nocoj vreme tako ostudno. Gospod doktor, le dobro se oblecite! — je rekel Feliks.

Nato sva šla. Ulice so bile prazne. Ko sva prišla do parka, zagledam železna vrata.

— To je edini vhod, gospod doktor.

Feliks je nato molče odprl vrata. Nato jih je zaklenil in dvakrat zasukal ključ, nato pa jih je še zapahnil z močnim železnim zapahom. Potlej sva odšla sila previdno in oprezno k nekemu grmovju, kjer sta bila pripravljena dva stola in nekaj odeje. Park se je razprostiral po brežini, tako da sva z najin角度 lahko vsega pregledala. Desno je kakor v snu molčala velika štirikotna hiša z zaprtimi okni.

Počasi se je megla dvignila.

Napeto sva poslušala in pozorno gledala. Zdel pa sem se vendar sam sebi neumen. Ali res kot zdravnik verjamem, da se ponoči strahovi plazijo okoli?

Kake pol ure sem se tako jezil sam nase in to se mi je zdelo cela večnost. Tudi Feliksova pozornost je jela polagoma popuščati. Začela sva šepetaje kramljati. Feliks mi je pravil o bojih z morskimi razbojniki in drugih svojih doživljanjih na Kitajskem. Sam sem kadil, vendar tako, da sem cigareto zakrival s klobukom. Polagoma

sem pri vsem tem jel dremati in sem končno kar na lepem zaspal.

Nenadoma se zdrznem in kakor ob sunku odprem oči.

Pred seboj vidim štirikotno zaplato trate. Mesečina komaj za silo predira skozi oblake. Kljub temu razločim ta prostor, ki je prazen. Trenutek kasneje zagledam tam obris, ne da bi bil mogel opaziti, kdaj in odkod se je pojavil. Bil je obris človeka z leseno nogo.

Feliksov obraz je bil spačen od groze in napora, ko je zahropel:

— Skočiva tja!

Planila sva tja. »Strah« je izginil v grmovju, ki se je širilo kraj obzidja. Kar vrglo naju je tja. Naporno sva vse raziskala, toda bilo je povsod vse prazno.

Feliks je zastokal:

— Skozi zid nama je ušel! Duhovi lahko povsod gredo skozi. Pojdiva!

In spremil me je do vrat, ki jih je naglo odprl.

S praga sva opazila v temni globini ulice senco, ki je hušnila mimo cestne svetiljke.

Tekla sva na vso moč, toda čotasti privid se je zmeraj bolj oddaljeval od naju, čeprav se je zdelo, da nič ne hiti. Šel je ulico za ulico, kakor da se sploh ne zmeni za najino preganjanje, s presenetljivo naglico se je odmikal. Megla je bila vedno bolj gosta. Hiše, vogali, drogovi in drevesa, vse se je gubilo v nejasnih obrisih. Trenutek zamude, pa bi bilo vse zamujeno! To je bil lov kakor za stavo.

Mislim, da sva hrope preletela cele mestne predele. Podrobnosti se niti ne morem več spomniti. Iz bajt v predmestju je odmevalo grozeče lajanje psov, ko sva tekla mimo. Na križiščih ulice naju je bičal ledenomrzle veter.

(Dalje.)

Živinski sejmi

Na zadnjem živinskem sejmu v Mariboru so bili volji od 3'75 do 5'25, biki od 4 do 6, junci od 3'50 do 5, krave od 2 do 3'25, junice od 3 do 5 din za kg žive teže.

Po drugih sejmih so vladale približno iste cene. Nekoliko so ponekod višje zlasti za plemenko živino, vendar se razlika giblje večinoma med 25 do 50 par pri kilogramu žive teže.

Ko prečitате Kmetški list, dajte ga lepo v žep in pokažite ga sosedu. Opozorite ga na važnejše članke, ki so pisani v duhu kmetškega pokreta. Ne bo vam treba tega ponoviti trikrat, pa boste imeli pridobljenega novega naročnika za prihodnje leto.

Sejmi

15. maja: v Trbovljah.
16. maja: v Lukovku, Kočevski Reki, Krki okr. Videm, Moravčah, Studencu pri Krškem, Razkrižju, Vojniku, Ormožu, Ptuj, Pilštanj.
17. maja: v Ljubljani, Sloven. Konjicah, Celju, Trbovljah.
18. maja: v Smihelu-Stopičah, na Rakeku, v Turnišču.
19. maja: v Žužemberku, Gor. Logatcu, Mariboru, pri Sv. Lenartu v Slov. gor., v Bogojini.
20. maja: v Mozlju, Senožitih-Dol, Brežicah, Celju, Trbovljah.

Važnejša radio predavanja

od 14. do 21. maja 1939.

Nedelja, 14. maja. 17.00: Pravilna pletev trte. — 19.30: Problemi našega Posavja.
Ponedeljek, 15. maja. 18.00: Božjastne blod-

njavosti. — 18.40: Iz kulturne zgodovine koroških Slovencev. — 20.00: Miroslav Vilhar (1818. do 1871.).

Torek, 16. maja. 19.30: Pomorsko zavarovanje v srednjem veku v naših krajih.

Sreda, 17. maja. 18.40: Različne davčne dajatve.

Četrtek, 18. maja. 17.00: Donosnost male kmetije je v združništvu.

Petek, 19. maja. 18.00: Priprava deklet za tujino. — 19.30: Karadjordjeva vojna organizacija.
Sobota, 20. maja. 20.00: O zunanji politiki.

„Kmetški list“ izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, polletno 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inzerati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Največji slovenski pupilarnovarni zavod

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Stanje vlog . . . din 420,000.000.—

Lastne rezerve . . . din 28,650.000.—

Dovoljuje posojila proti vknjižbi

Za vse obveze hranilnice jamči

Mestna občina ljubljanska

UMRLI SO MI MATI.
POKOPALI SMO JIH V TOREK 9. MAJA
OB 10. DOPOLDNE
NA POKOPALIŠČU V VELIKIH LAŠČAH.

VELIKE LAŠČE, 9. MAJA 1939

IVAN PUCELJ

T

ISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, vetbarvni tisk hitro in poceni!

ISKARNA
MERKUR

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23

TELEFON ŠTEV. 25-52

EKONOM

i. z. z. o. z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7

(v lastni hiši)

Telefon interurban 25-06

Dobavljajo vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud, superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žilindre, nitrofoskale, apnenega dušika, čileškega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne »Illovac«, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke.

Kmetški hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1

Telefon št. 28-47

Rač. pošt. hran. št. 14.257

Brzjavlj: Kmetškimdom

Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

Daje kratko-
ročna posojila

Izvršuje
ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!

Nove vloge
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%,
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja fekoče račune